

Інформаційні та інноваційні технології в забезпеченні й організації освітнього процесу: тези доповідей і наукових повідомлень учасників ІХ конференції школи педагогічної майстерності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 102 с.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015

трансформує особистість викладача: у нього змінюються погляди і переконання, забезпечуючи його професійне вдосконалення.

Результативний аспект науково-методичної діяльності викладача передбачає зміни, які мають як відчутний, так і нематеріальний характер. Наприклад, результати науково-методичної діяльності можуть бути відображені у формі публікацій: монографій, наукових статей, підручників і навчальних посібників, доповідей на конференціях, симпозіумах, методичних розробок. Окремі оригінальні результати науково-методичної діяльності поповнюють наукові знання з дисципліни, яка вивчається, і безпосередньо впливають на якість викладання. Також відповідні результати можуть оцінюватися на педагогічному рівні і виступати у формі знань, умінь і способів діяльності, проявлятися у вигляді світоглядних і поведінкових якостей. Крім того, результати науково-методичної діяльності можуть бути представлені опосередковано і закріпитися на рівні моральної та інтелектуальної свідомості особистості.

На наш погляд, відповідно до вищесказаного науково-методична діяльність характеризується як багатofункціональна відкрита педагогічна система (бік професійної діяльності викладача вузу), у середині якої за допомогою злагодженості всіх елементів відбувається наукове осмислення викладачем своєї педагогічної діяльності і створюються педагогічні нововведення, що мають прикладне значення. Науково-методична діяльність являє собою єдність трьох видів діяльності викладача: методичної, інноваційної та наукової, участь в яких забезпечує його особистісно-професійний розвиток.

Р. П. Бойчук, канд. юрид. наук., доц.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-ПРАВознавців

Розвиток ринкових відносин в Україні зумовив зростання попиту на фахівців-правознавців, при цьому сформувався

певна сукупність критеріїв та вимог до рівня підготовки таких спеціалістів. Специфіка функціонування окремих секторів економіки пояснює попит на фахівців конкретної спеціалізації, що спричинило, з одного боку, дефіцит фахівців-правознавців, з другого – “перевиробництво” вищими навчальними закладами України, які випускають спеціалістів галузі права.

Зупинимося на останній тезі детальніше. Передусім зауважимо, що особливості правового регулювання господарювання в певних галузях економіки, стрімкий розвиток ринку юридичних послуг стають причиною того, що виникає необхідність у поглибленій спеціалізації фахівців-правознавців. Як наслідок, треба запроваджувати нові підходи до організації навчального процесу з широким використанням інформаційних технологій, які відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Закон України “Про вищу освіту” змінює саму парадигму освіти, в основі якої повинні бути академічна свобода, академічна мобільність, дистанційне навчання, Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Велика роль у цьому відводиться методам активного пізнання, самоосвіті.

Визначаючи академічну мобільність як можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами, законодавець створює умови для подолання перепон і забезпечує реалізацію свободи переміщення, а саме: для студентів – доступ до навчальних закладів і відповідних освітніх послуг; для викладачів, дослідників – визнання і підтвердження періодів, проведених в інших вищих навчальних закладах (наукових установах) на території України чи поза її межами із метою наукових досліджень, викладання і перепідготовки, не порушуючи їх статусу та законних прав. Проте, на наш погляд, законодавець не певною мірою визначив та врегулював внутрішньовузівську академічну мобільність студентів, зокрема, це стосується права вибору викладача, режиму роботи, вибору та поєднання аудиторних навчань і самопідготовки. Тому право студента на участь в обговоренні та вирішенні питань удоско-

налення навчального процесу, закріплене п.11 ч.1. ст. 62 Закону України “Про вищу освіту”, потребує законодавчої деталізації.

Навчання у вузах (ст. 49 Закону) здійснюється за очною (денною, вечірньою) та заочною (дистанційною) формами, до того ж вони можуть поєднуватися.

Дистанційне навчання має спиратися на сучасні інформаційні і комунікаційні технології навчання й підвищення кваліфікації. Технологія цього виду навчання включає до себе такі елементи: реєстрація слухача на web-вузлі освітнього закладу та оплата вартості навчання. За допомогою логіна і паролю студент отримує доступ до навчальних матеріалів і тестів, що також можуть бути надіслані в електронній формі по пошті. Тестування проводиться з певною періодичністю на сайті навчального закладу. Наприкінці семестру слухач складає очний іспит і одержує сертифікат про закінчення курсу. До такої форми навчання доцільно було б долучати замовників підготовки молодих фахівців, зокрема, при формуванні навчальних матеріалів та контролі успішності їх засвоєння студентами.

Процес спеціалізації вищої юридичної освіти необхідно проводити з максимально широким використанням методичного, педагогічного досвіду національної школи. При цьому треба враховувати й іноземний досвід. Великий інтерес у цьому плані викликає система Німеччини, де створена двоступенева вища юридична освіта: навчання в університеті протягом 3,5 років і практичне стажування упродовж 2,5 років. Під час університетського навчання студентам викладаються обов’язкові дисципліни, а також дисципліни за їх вибором у цілях поглиблення знань матеріалу за спеціалізацією. При закінченні університету складаються іспити. Випускники зараховуються на підготовчу службу (референдаріат), яка є послідовним практичним стажуванням протягом певного часу, на підприємствах, в державних органах, установах, у адвоката, нотаріуса. Стажисти отримують платню. Після завершення стажування здається державний іспит.

Сегментація економічного ринку на ринок легкої промисловості, металургії, машинобудування, літакобудування, ринок дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, ринок

цінних паперів, фінансових послуг, енергетичний ринок, сферу оптової та роздрібно́ї торгівлі, валютний ринок, ринок банківських послуг, ринок транспортних перевезень вантажів і пасажирів, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародні економічні відносини тощо вимагає від вищої юридичної школи запровадження окремих правових навчальних дисциплін та спецкурсів із метою отримання передусім навичок синтезу набутих знань із різних галузей права, вміння застосовувати в конкретній майбутній професійній спеціалізації. Тому для підготовки висококваліфікованого фахівця-юриста для народного господарства, крім існуючих базових дисциплін, необхідно вводити та/або більш поглиблено вивчати: господарське право, банківське право, торгове право, правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності, митне право, транспортне право, господарський процес, розгляд спорів інститутами міжнародного комерційного арбітражу, адміністративне судочинство, фінансове право, податкове право, конкурентне право. Також вважаємо за доцільне ввести комплексні навчальні спецкурси відповідно до кваліфікаційних вимог до фахівців окремих професій і запитів замовників на молодих фахівців, наприклад, митного декларанта; арбітражного керуючого; спеціалістів по зовнішньоекономічних відносинах; правових засадах бухгалтерського та податкового обліку; з професійної діяльності на ринку цінних паперів; інвестиційної діяльності; правового регулювання організації виробничого процесу; медійного права; конкурентного права; правового регулювання транспортно-експедиційної діяльності; правового регулювання організації кадрової роботи на підприємствах, в установах, організаціях тощо.

Поглиблене вивчення названих дисциплін необхідно вводити залежно від обраної студентом спеціалізації та за їх бажанням. Досягненню професійної спеціалізації буде сприяти співпраця з спеціалізованими навчальними закладами та підприємствами-замовниками.

Спеціалізація в навчанні з першого курсу (у тому числі під час ознайомчої практики, виробничої практики, стажування) дала б змогу більш повно готувати фахівців, швидко адаптуватися молодим спеціалістам до специфіки діяльності галузі,

конкретного суб'єкта господарювання, до того ж стимулювала б замовників – підприємства, установи, організації – до більш масового направлення на навчання до конкретного вищого навчального закладу з метою підготовки молодих спеціалістів для власних потреб.

Р. В. Ваксман, канд. юрид. наук, асист.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”

Однією з необхідних умов підготовки кваліфікованих учасників відносин у сфері господарювання з метою формування правового господарського порядку є високий рівень професійної підготовки та майстерності викладачів.

Потрібно підкреслити, що важливою формою засвоєння матеріалу, який подається на лекції, а також самостійного, поглибленого вивчення гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах, виступають практичні заняття, головним завданням яких є опанування, переведення в довготривалу пам'ять теоретичних знань, формування навичок і вмінь з тієї чи іншої навчальної дисципліни.

На сьогодні перед викладачами вищих навчальних закладів поставлені завдання щодо оволодіння як сучасними методичними підходами та знаннями з методики викладання, так і навичками з розробки методичного забезпечення з тієї чи іншої навчальної дисципліни, впровадження у навчальний процес новітніх методик та інноваційних технологій.

Під час викладення навчальної дисципліни “Господарське право” є можливість застосувати різні, зокрема інноваційні, форми та методи, що сприяє підвищенню ефективності заняття, концентрації уваги, активізації розумової діяльності студентів на засадах поєднання теорії та практики.

До сучасних креативних, інноваційних форм проведення практичних занять із правових дисциплін можна віднести: ко-